

MEMORIAL DEMOCRÀTIC DE VILA-REAL

MUJERES Y REPRESIÓN EN LOS AÑOS DE LA VICTORIA

DEL 15 AL 26 DE ABRIL DE 2015

cultura.vila-real.es

A través de las actividades del II Memorial Democrático recordaremos una etapa de la historia que ha sido tabú, pero que también forma parte de la identidad de Vila-real. De manera pedagógica, científica y, por qué no, artística, hay que restablecer los recuerdos y la dignidad de aquellos que no tuvieron la ocasión de escribir la historia pero que formaron parte de ella, construyéndola en silencio. Hace falta abrir las puertas de casa para contar todo aquello que el miedo y la represión silenciaron. Sólo así seremos capaces de entender cómo hemos llegado hasta aquí y hacia dónde queremos andar.

MIÉRCOLES 15

EXPOSICIÓN "Presas de Franco"
Del 15 al 26 d'abril
Museu de la Ciutat Casa de Polo
Inauguración a las 20.00 h

Presas de Franco, organizada por la Fundación de Investigaciones Marxistas, contribuye a visualizar la experiencia penitenciaria femenina de las primeras décadas de la dictadura franquista, a partir de un diálogo continuo entre memoria e historia, en que se conjugan las imágenes y los documentos con el recuerdo y los testimonios de las mujeres encarceladas. Premisas, consignas partidistas, coyunturas políticas y un pasado demasiado presente fueron algunos de los elementos que intervinieron en la conformación de tan mencionado *pacto de silencio*. El recorrido por los diferentes ejes temáticos –los niños en la prisión, el trabajo, la resistencia organizada– incluye el tratamiento individualizado por las prisiones más significativas –Ventas, Santurrán, entre otros–, verdaderos universos particulares alojados dentro de la dimensión más amplia de la represión femenina franquista.

VIERNES 17

TEATRO DOCUMENTO *María la Jabalina*
Cia. Hongaresa, Port de Sagunt
11.00 h - Salón de actos Caixa Rural Institutos y público en general

Espectáculo creado a partir de la vida de la miliciana anarquista *María la Jabalina* nacida en el Puerto de Sagunto y última mujer fusilada por el franquismo. Tras años de lucha de clase y combates en el frente de la Guerra Civil española, acabó presa y fusilada por el bando franquista. En vida fue vista como un ángel luchador, generosa y entregada a la causa anarquista para la construcción de un mundo donde todos fuéramos tratados por igual. Otros ojos, la vieron en el extremo opuesto, como un monstruo asesino y sin principios morales, entregada a una orgía de muerte y sexo. María López recibe en 2006 el encargo de la poeta Paca Aguirre de contar una historia verdadera de mujeres de los años treinta... Este es el relato de los rastros de *María la Jabalina*.

SÁBADO 18

RECORRIDO TEATRALIZADO
18.30 h - *Mujeres y represión: la levadura y la sal de la Vila*

Recorrido: Espai Jove, calle de la Estació, céquia Mayor, Pl. Escultor Ortells, Pl. Mosén Ballester, calle de la Sangre, calle Mayor, plaza de la Vila y plaza Mayor

Contenido: Recorrido teatralizado por los espacios de las mujeres de los años 30 en Vila-real, el estallido de la Guerra Civil y la represión posterior ejercida sobre ellas.

Con la ayuda de documentos históricos del Archivo Municipal de Vila-real y otras recopilaciones gráficas, hemos creado una pieza de teatro documental para aproximarnos a la vida de las mujeres de los años de la Segunda República y los mecanismos de represión fascista, una vez acabó la Guerra Civil.

Reparto: Vega Iguaran, Amanda Aguilera, Sonia Alejo, Anna Dobón, Sara Recatalà, Rosabel Canós, Carmen Mª Serrano / **Músicos:** Sergi Vilar, Paco Magnieto, Juan Carlos Canyà, Manuel Ortí, Jose Salmerón y Joan Conill / **Colectivos y grupos participantes:** alumnas voluntarias de l'EMTAC (Inma Mundina, Noèlia Fajardo, Patricia Gil, Verònica Gil, Vanesa Muñoz, Silvia Zamoianu, Ana Quesada) Curiala Teatre, Maria Pradera y Lorena Sayavera. **Guión:** Sonia Alejo / **Dirección:** Sonia Alejo, Rubén Rodríguez, Tomás Ibáñez / **Producción:** VISITANTS – LA MEDUSA / **Ayudante de producción y regidor:** Sergio Heredia / **Documentación y fuentes orales:** Archivo Municipal de Vila-real, Grupo de Búsqueda de la Memoria de la UJI de Castellón, Tonyi Vila, y Maruja Monzó / **Patrocina:** Concejalía de Cultura **Agradecimientos:** Vicent Gil, Pascual Mezquita, Lourdes Burdeus y a todas aquellas personas que habéis colaborado y apoyado la iniciativa.

MARTES 21

CORTOMETRAJE: *Lágrimas de mujer*
Coloquio con el director Juan Fernández Huesca
20.30 h - Auditori Municipal
Músic Rafael Beltrán Moner

El cortometraje *Lágrimas de mujer* cuenta los últimos años de Matilde Landa en prisión, considerada uno de los principales símbolos del movimiento de las mujeres contra la dictadura franquista y que el mismo régimen silenció.

Sipnosis: Una destacada militante del Partido Comunista de España, es un símbolo del movimiento de las mujeres contra la dictadura en ese país. En 1940 ingresa en la prisión de Mallorca. La dictadura y las autoridades religiosas tratan de convertirla al catolicismo, en contra de su voluntad.

Producción: Creaciones Audiovisuales Sagimedia, El Rincón de los famosos, Promogest Audiovisual, César Casanova, Juan Antonio Hernández, Rafael Laviña, Miguel Ángel Lordán y Wer Schrul / **Protagonistas:** Ana Esther Ubieto i Marisa Torralba / **Dirección:** Juan Antonio Hernández Cerdán / **Guión:** Wer Schrul / **Fotografía:** César Casanova / **Maquillaje:** Maite Hilera / **Doblaje:** Miguel Ángel Lordán

DÍAS 20, 21 y 22

CHARLA COLOQUIO Eliseo Remolar
Para los alumnos de los institutos
LUNES 20 - IES Miralcamp
MARTES 21 - IES Francesc Tàrrrega
JUEVES 23 - IES Broch i Llop

La primera fotografía que Eliseo tiene es una en la cual está rodeado de 21 mujeres y una niña de más o menos su edad. Están en el patio de la prisión de la Mercé, en Burriana. Su primer recuerdo lo dibuja sentado en el banco de un vagón de tercera en dirección a Zaragoza y con su madre haciéndole repetir un nombre falso y convenciéndolo de que el hombre que iban a ver no era su padre sino su tío. Con 20 años hizo de correo para su padre y contactó en Tolosa con Federica Montseny y Josep Peirats. 29 años estuvo su padre en la clandestinidad y 5 años su madre en la prisión de mujeres más dura de España. Esta es la historia de Eliseo Remolar Pérez, niño represariado en primera persona por el delito de ser hijo de padre y madre represariados.

JUEVES 23

CONFERENCIA
Mary Nash: "Rojas, irredentas y antifascistas: las republicanas en la Guerra Civil"
20.00 h Casa dels Mundina

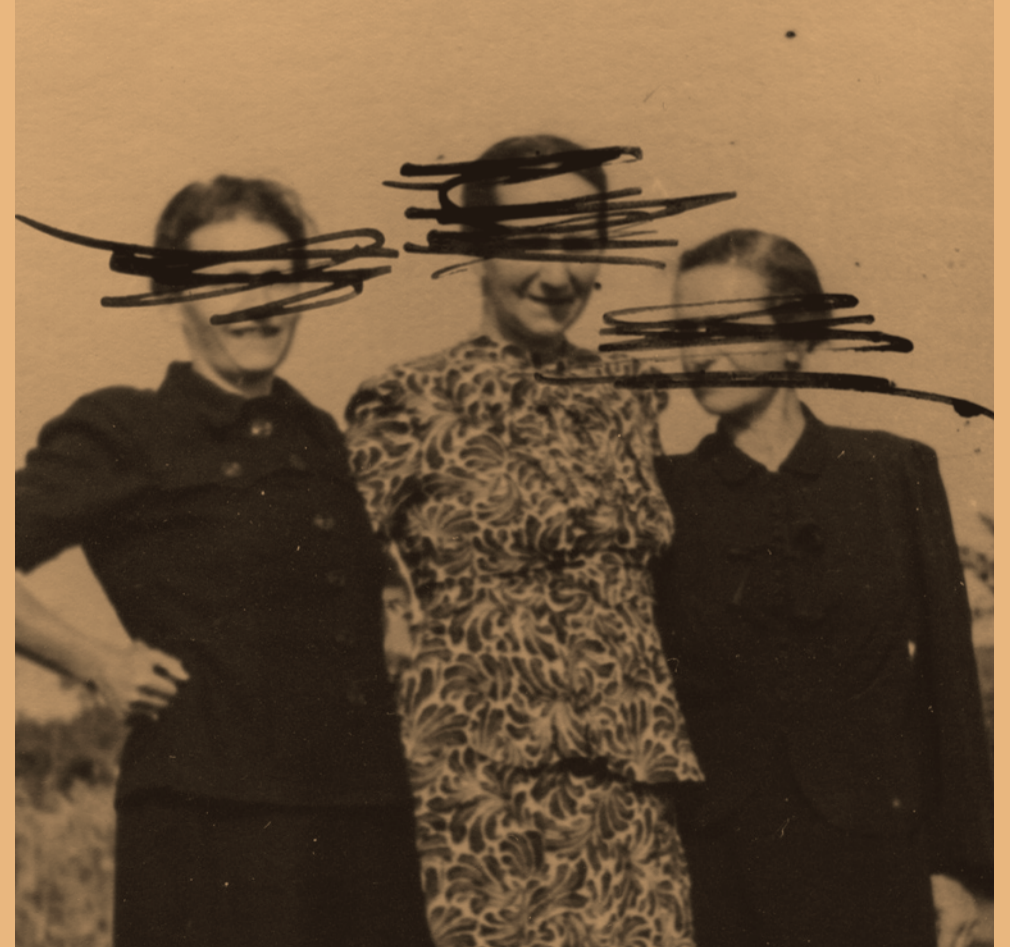
Presenta Maribel Peris del grup de Recerca de la Memoria Històrica de la UJI

Tras el levantamiento militar ordenado por Franco en julio de 1936 y estallar la guerra civil, las *Rojas*, las mujeres republicanas, se movilizaron en la lucha antifascista, el compromiso democrático, en defensa de sus derechos y también en la transformación revolucionaria. Esta conferencia examina la trayectoria, las expectativas y el protagonismo de las republicanas y de sus organizaciones.

Mary Nash es Co-directora de la Revista *Arenal*. Catedrática de Historia Contemporánea de la Universidad de Barcelona es directora del Grupo de Investigación Consolidado Multiculturalismo y Género. Se ha dedicado en clave de género a los movimientos sociales, la diversidad cultural y el estudio de los mecanismos culturales históricos que legitiman la desigualdad y subalternidad.

#MEMORIALVILAREAL

LA MEDUSA.

MEMORIAL DEMOCRÀTIC DE VILA-REAL

DONES I REPRESSIÓ EN ELS ANYS DE LA VICTÒRIA

DEL 15 AL 26 D'ABRIL DE 2015

cultura.vila-real.es

A través de diferents actes programats en el II Memorial Democràtic recordarem una etapa de la història que ha sigut tabú en alguns moments, però que també forma part de la identitat de Vila-real. De manera pedagògica, científica i, per què no, de vegades artística, cal restablir els records i la dignitat d'aquells que no van tenir l'ocasió d'escriure la història però que en van formar part i la van construir en silenci. Cal obrir les portes de casa i contar tot allò que la por i la repressió van silenciar. Només així serem capaços d'entendre com hem arribat fins ací i cap a on volem caminar.

DIMECRES 15

EXPOSICIÓ "Presas de Franco"
Del 15 al 26 d'abril
Museu de la Ciutat Casa de Polo
Inauguració a les 20.00 h

"Presas de Franco", organitzada per la Fundació d'Investigacions Marxistes, es proposa contribuir a visualitzar l'experiència penitenciària femenina de les primeres dècades de la dictadura franquista, a partir d'un diàleg continu entre memòria i història, en què es conjuguen les imatges i els documents amb el record i els testimonis de les dones empresonades. Premisses, consignes partidistes, conjuntures polítiques i, per què no dir-ho, un passat massa present van ser alguns dels elements que van intervenir en la conformació del tan esmentat *pacte de silenci*. El recorregut pels diferents eixos temàtics –els xiquets a la presó, el treball, la resistència organitzada– inclou el tractament individualitzat per les presons més significatives –Ventas, Santurrán, entre d'altres–, vertaders universos particulars allotjats dins de la dimensió més àmplia de la repressió femenina franquista.

DIVENDRES 17

TEATRE DOCUMENT *María la Jabalina*
Cia. Hongaresa, Port de Sagunt
11.00 h - Sala d'actes Caixa Rural de Vila-real. Instituts i públic en general

Espectacle creat a partir de la vida de la miliciana anarquista *María la Jabalina*, nascuda al Port de Sagunt i última dona afusellada pel franquisme. Després d'uns quants anys de lluita de classe i combats en el front de la Guerra Civil espanyola, va acabar presa i afusellada pel bàndol franquista. En vida va ser vista com un àngel lluitador, generosa i entregada a la causa anarquista per a la construcció d'un món en què tots fórem tractats de la mateixa manera. Uns altres ulls la van veure en l'extrem oposat, com un monstre assassí i sense principis morals, entregada a una disbauxa de mort i sexe. *María López* rep el 2006 l'encàrrec de la poeta Paca Aguirre de contar una història verdadera de dones dels anys trenta... Aquest és el relat dels rastres de *María la Jabalina*.

DISSABTE 18

RUTA TEATRALITZADA
18.30 h - *Dones i repressió: el rent i la sal de la vila*

Recorregut: Espai Jove, passeig de l'Estació, séquia Major, plaça Escultor Ortells, plaça Mosén Ballester, carrer de la Sang, carrer Major, plaça de la Vila i plaça Major

Contingut: Recorregut teatralitzat pels espais de les dones dels anys trenta a Vila-real, l'esclat de la Guerra Civil i la repressió posterior exercida sobre elles.

Amb l'ajut de documents històrics de l'Arxiu Municipal de Vila-real i reculls gràfics d'altres fonts, hem creat una peça de teatre document amb la qual ens aproximem a la vida de les dones durant els anys de la Segona República i els mecanismes de repressió feixista sobre elles, una vegada va acabar la Guerra Civil.

Repartiment: Vega Iguaran, Amanda Aguilera, Sonia Alejo, Anna Dobón, Sara Recatalà, Rosabel Canós, Carmen Mª Serrano / **Música:** Sergi Vilar, Paco Magnieto, Juan Carlos Canyà, Manuel Ortí, Jose Salmerón i Joan Conill / **Col·lectius i grups participants:** alumnes voluntàries de l'EMTAC (Inma Mundina, Noèlia Fajardo, Patricia Gil, Verònica Gil, Vanesa Muñoz, Sílvia Zarnoiuan, Ana Quesada, Curiala Teatre, Maria Pradera, Lorena Sayavera) / **Guió:** Sonia Alejo / **Direcció:** Sonia Alejo, Rubén Rodríguez, Tomás Ibáñez / **Producció:** VISITANTS – LA MEDUSA / **Ajudant de producció i regidoria:** Sergio Heredia / **Documentació i fonts orals:** Arxiu Municipal de Vila-real, Grup de Recerca de la Memòria de l'UJI de Castelló, Tonyi Vila, Maruja Monzó / **Patrocina:** Regidoria de Cultura / **Agraïments:** Vicent Gil, Pascual Mezquita, Lourdes Burdeus i a totes aquelles persones que heu col·laborat i heu donat suport d'alguna manera per a dur a terme aquest itinerari.

DIMARTS 21

CINEMA EN CURT: *Lágrimas de mujer*
Col·loqui amb el director Juan Fernández Huesca
20.30 h - Auditori Municipal
Músic Rafael Beltrán Moner

El curtmetratge *Lágrimas de mujer* conta els darrers anys de Matilde Landa en presó, considerada un dels principals símbols del moviment de les dones contra la dictadura franquista i que el mateix règim va silenciar.

Sipnosi: Una destacada militant del Partit Comunista d'Espanya és un símbol del moviment de les dones contra la dictadura en aquest país. El 1940 ingressa en la presó de Mallorca. La dictadura i les autoritats religioses tracten de convertir-la al catolicisme en contra de la seua voluntat.

Producció: Creaciones Audiovisuales Sagimedia, El Rincón de los famosos, Promogest Audiovisual, César Casanova, Juan Antonio Hernández, Rafael Laviña, Miguel Ángel Lordán i Wer Schrul / **Protagonistes:** Ana Esther Ubieto i Marisa Torralba / **Direcció:** Juan Antonio Hernández Cerdán / **Guió:** Wer Schrul / **Fotografia:** César Casanova / **Maquillatge:** Maite Hilera / **Doblatge:** Miguel Ángel Lordán

DIES 20, 21 i 22

XARRADA COL·LOQUI Eliseo Remolar
Per als alumnes dels instituts
DILLUNS 20 - IES Miralcamp
DIMARTS 21 - IES Francisc Tàrraga
DIJOUS 23 - IES Broch i Llop

La primera fotografia que Eliseo té és una en la qual està envoltat de 21 dones i una xiqueta de més o menys la seua edat. Estan al pati de la presó de la Mercé, a Borriana. El seu primer record el dibuixa assegut al banc d'un vagó de tercera en direcció a Saragossa i amb sa mare fent-li repetir un nom fals i convencent-lo que l'home que anaven a veure no era son pare sinó son tio. Amb 20 anys va fer de correu per a son pare i va contactar a Tolosa amb Federica Montseny i Josep Peirats. 29 anys va estar son pare en la clandestinitat i 5 anys sa mare a la presó de dones més dura d'Espanya. Aquesta és la història d'Eliseo Remolar Pérez, xiquet represaliat en primera persona pel delictes de ser fill de pare i mare represaliats.

DIJOUS 23

CONFERÈNCIA Mary Nash:
"Rojas, irredentas y antifascistas:
las republicanas en la Guerra Civil"

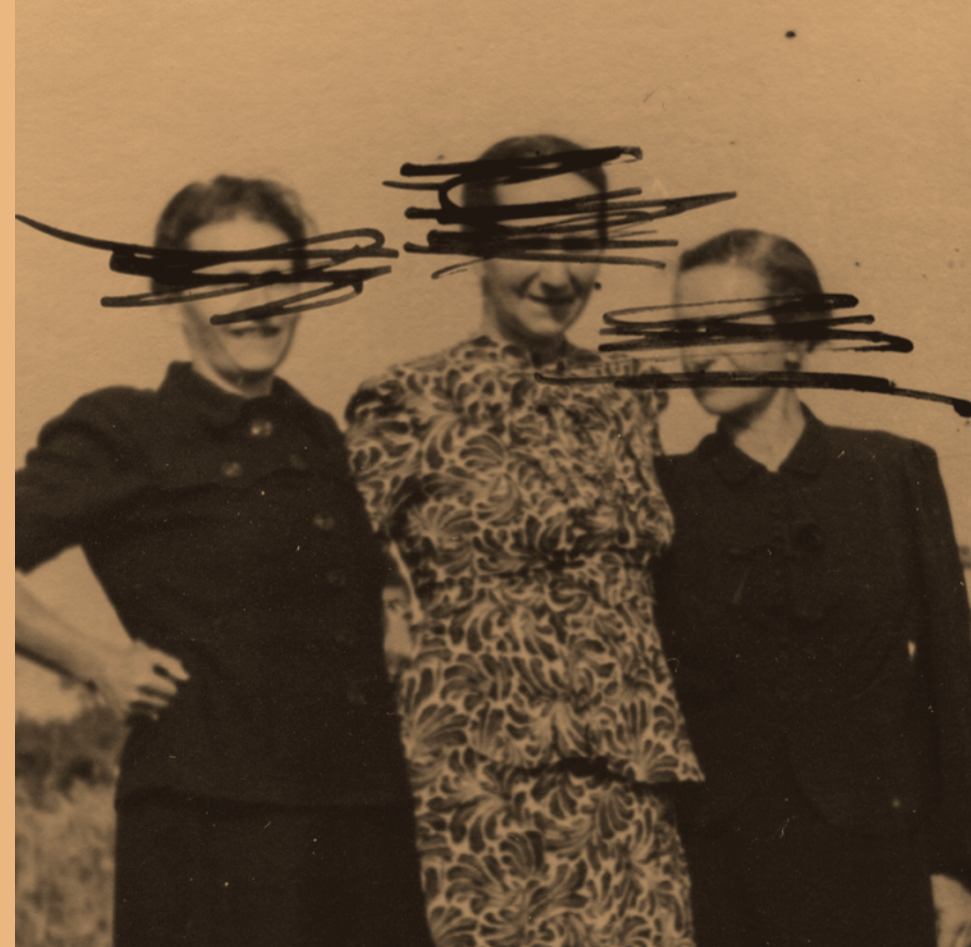
20.00 h - Casa dels Mundina
Presenta Maribel Peris del grup de Recerca de la Memòria Històrica de la UJI

En produir-se l'alçament militar sota les ordres del general Franco el juliol de 1936 i esclatar la llarga Guerra Civil de tres anys de duració, *las Rojas*, les dones republicanes, es van mobilitzar en la lluita antifeixista, pel compromís democràtic, en defensa dels seus drets i també en la transformació revolucionària. Aquesta conferència examina la trajectòria, les expectatives i el protagonisme de les republicanes i de les seues organitzacions.

Mary Nash és codirectora de la revista *Arenal*. Catedràtica d'Història Contemporània de la Universitat de Barcelona, és directora del Grup de Recerca Consolidat Multiculturalisme i Gènere. S'ha dedicat en clau de gènere als moviments socials, la diversitat cultural i l'estudi dels mecanismes culturals històrics que legitimen la desigualtat i la subalternitat.

#MEMORIALVILAREAL

LA MEDUSA.